

ליצור מצב כזה. באופן כימעט רישמי הודתה בכך שהטילה מצור ימי על התת-מדינה המוסלמית בלבנון.

יחסים מרחביים

חזרה לחשי"ח

חלוקת הלבנון לשתי

תתימדינות הפכה

עובדה מוגמרת — והיא

יוצרת בעיות לישראל

כאשר נפל השבוע, אחרי מצור של תישעה שבועות עקובים מדם, כבר היה תל-אל-זועתר אגדה. שמו של מחנה-הפלי-טים העלוב הפך מושג בעשרות שפות. פרשנים ועיתונאים הישוו הקרב על ה-מחנה שבמזרח ביירות לקרבות-המצור

העם

רצח באיסטנבול

פלא פורש מפנה

פורש ערך את

ההתקפה — ישם מה?

מה היתה תגובת היישוב העברי בשנת 1948. אילו באמצע מילחמת-העצמאות היה פלא פורש מאצ"ל, המונה כמה עשרות חברים, ממשיך באירופה במרכזת-טרור פרטית נגד הבריטים, בשעה שכוחות היישוב נמצאו במאבק לחיים ולמוות בארץ?

קרוב לוודאי שהיישוב לא היה כלל שם לב למאורע. עובר עליו לסדר-היום. לקח אנטבה. כך קרה השבוע לפלא פורש מן החזית העממית לשיחרור פלס-

מתנקשי איסטנבול: מחדי מוחמד ומוחמד אד-ראשיד הכבישים מסוכנים יותר

הגדולים בהיסטוריה. הפלסטינים הישוו אותו לסטאלינגראד. העיתונאית היהודיה השמאלנית מצרפת, אניה פראנקוס, הישי וותה אותו לגטו-ורשה ולמצדה — השוואה שהרדיו של אש"ף מיהר לצטטה. ניתן היה להשוותו לעשרות מצורים מפורסמים אחרים.

אך יותר מכל דמתה נפילת תל-אל-זועתר לנפילת הרובע היהודי בעיר הי-עתיקה בירושלים בקיץ 1948.

שני עימים. דמיון זה אינו מיקרי. מילחמת-האזרחים הממושכת בלבנון דומה יותר ליותר למילחמת-העצמאות הישרא-לית, שבה קמה חלוקת הארץ והפכה עובדה מוגמרת, שאינה ניתנת לשינוי.

מהות הכוחות משני הצדדים, סוג הנשק המופעל, היות של המעצמות הגדולות והמדינות השכנות, טיב הקרבות מבחינה איסטראטגית וטאקטית — מכל הבחינות האלה מזכירה מילחמת-לבנון מדי יום את מילחמת תש"ח.

יתכן כי נפילת תל-אל-זועתר היתה הר נקודה, שממנה והלאה שוב לא תיתכן איהודה מחדש של לבנון. ביחסים בין שני עמים, או בין שני עדות, יכול להגיע רגע שבו הפילוג ביניהם הוא סופי, ושוב לא יתכן דו-קיום שלהם תחת גג מדיני אחד, אלא בדרך של כפייה ושיעבוד. מכל הבחינות, אומה לבנונית חדלה מלהת-קיים — אם ביכלל התקיימה אי-פעם. בי לבנון לוחמים עתה שני עמים, מילבד הר סורים והפלסטינים.

לכל אחד משני הצדדים יש עתה מעי-רכת פוליטית-מימשלית-ממלכתית מגוב-שת, בעלת אידיאולוגיה ברורה. לכל אחד מהם יש צבא, שהפך במהלך הקרבות הר-ממושכים והמרים צבא סדיר לכל-דבר, הר מצוייד בנשק כבד.

זה קרה בארץ-ישראל לפני דור. זה קרה בקפריסין לא מכבר. עכשיו זה קרה בי לבנון. כדברי השיר בספר עליטה בארץ הפלאות, "כל סוסי המלך וכל פרשיו / לא יוכלו עוד להדביק את הרסיסים יחדיו." תתימדינות. תל-אל-זועתר היתה אי-פלסטיני מנותק ומבודד בשטח הנוצרי,

טין, בקפודת ד"ר ודיע חדאד, כאשר ערך את התקפת-הרצח על מטוס אל על באיס-טנבול. מחוץ לישראל, כימעט לא שם אליה איש לב. הכוחות הפלסטיניים הלך חמים בלבנון לא התייחסו אליו כלל. הפעולה מעניינת ביגלל שינוי הקו המתבטא בה. הייעד היה קטל פשוט. הוא שונה מפעולות כדוגמת מעלות, מינכן, סאבוי ואנטבה, שנועדו להשיג באופן ראוותני שיחרור פידאיון הכלואים בישר-ראל, בכל המיקרים האלה ניהלו החוטפים משאומתן ממושך שהתיש אותם, הותקפו באש ונהרגו.

נראה כי האגף הטרווריסטי של תנועת הפידאיון למד לקח. הוא עוסק עתה בפעולות-ראווה פחות מסובכות, אך מחיר-שבות היטב. היתרון, מבחינתם: אפשר לבצען בקומץ אנשים, ללא צורך במנגנון מסייע מורכב, ולהשיג תוצאה מירבית. קשה מאד — וכימעט בלתי-אפשרי — להתגונן מפני פעולות כאלה. אם התוקפים אינם נהרגים בו במקום, יש להם סיכוי רב להשתחרר.

מצור ימי. השאלה היא: מה מבקשים המבצעים להשיג?

מבחינת ישראל, פעולות כאלה יכולות לקצור קציר טראגי, אך אין להם השפעה כלשהי על המאורעות. התיירים הישראלים מתייחסים אל סכנה זו כשם שהגוי ישראל מתייחסים לסכנה (תגדולה יותר) של תאונה בכבישי המדינה.

מבחינה מעשית, היה זה ניסיון של אירגון קנטון, פורש מאירגון-פורשים, למשוך אל גס עצמו תשומת-לב. ייתכן ש-היתה זו אמת לבאית. אם ייהרס המימסד של אש"ף במילחמת לבנון, יהיה העתיד שיין לסיפוסים כמו ודיע חדאד, וזשפית-דמ חסרת-תכלית נוסח איסטנבול תשמש פורקן יחיד לתיסכולו ולייאשוו של עם חסר-מולדת. השבוע צעדה ישראל צעד נוסף כדי

אפילו בגיוונים שהיו רחוקים מדמותו המקובלת של ספיר — כל אלה הצביעו בכירור על אושרו הגדול. רבקה התזיקה את ספיר קצר. היא הטילה עליו מרות שאיש לא חלם מעולם שמישהו יעז להטיל עליו, ולא כל שכן שהוא יישמע להן. המסורת הארוכה של ישיבות בשבת בבוקר, בבית ספיר בכפר-סבא, שבהן היה ספיר דן עם ידידים ושיר-תפים לפוליטיקה בעניינים הרי-גורל, הופ-סקו במחיידי. ספיר נשמע להוראה שלא להזמין עוד אנשים אליו בשבת בבוקר. השבת הוקדשה למנוחה, ולמישחקים עם הנכדים.

פגישות של שעות מאוחרות בלילה נידחו, או לא נקבעו כלל. התפריט הפך מאורגן, ודיאטה חריפה הוטלה על ספיר. אחת הנאות הגדולות שלו, שלה יצא שם בכל רחבי העולם, היתה לאכול, לא חשוב מה אבל הרבה. בחודשים האחרונים לחייו הוריד ספיר עשרה קילוגרמים ממישקלו, לראשונה בחייו, בעיקבות הדיאטה הח-ריפה שכתפה עליו רבקה.

כשגילתה כי הוא סובל מלחידם גבוה, אילצה אותו להיבדק מדי-שבת על-ידי רופאו הפרטי, פרופסור יונס קליינגמן. ספיר קיבל גזירות אלה באהבה רבה. דומה היה כי רבקה היא האשה היחידה שהצליחה לכפות את רצונה על ספיר, וגם לזכות מצידו בהכרת-תודה על כך. אך גורל האיוב המשיך לרדוף את ספיר. שלושה חודשים לפני פטירתו, כאשר שהה יחד עם רבקה בניו-יורק, התלוננה רעי-יתו על מיחושים עזים בביטנה. ספיר ביטל את המשך טיורו, ומיהר לחזור איתה ל-ארץ. מגמלה-העופה נלקחה ריבקה הישר לבית-החולים ביקור-חולים בירושלים. כעבור ימים אחדים קיבל ספיר את המכה האחרונה לפני מותו: לריבקה יש גידול ממאיר.

באחד ממישרדי בית-החולים התמוטט ספיר שוב, ופרץ בבכי. עוד קודם שנשא את ריבקה לאשה, ידע כי סבלה בעבר מסרטן-השד, ונרפאה. הוא ידע גם כי דרכה של מחלה זדונית זו לשוב לעי-תים, גם כאשר כבר נדמה כי חוסלה. למרות ידיעה זו היתה המהלומה שהוגי-תה עליו בביקור-חולים קשה מדי. הוא התמוטט. משך שבועות ארוכים פירפרה ריבקה

(החשך מעמוד 21) אהבת נפש, אולי אפילו יותר משאהב את זוהר ודלית, אחיו ואחותו של ניר, ואת בנייהם של בנו עמוס ואשתו יפה, ובתו צפורה ובעלה זאב הולצמן. ייתכן שבשל העובדה שמישפחת בתו רינה הת-גוררה סמוך לבית-רשלו, הפך ביתם של רינה ואברהם טל ביתו השני של ספיר, ואחרי מותה של שושנה היה לביתו הר-ראשון. הוא היה בא לשם מדי-יומי-ביומו. בבית זה נמצא סמל נוסף לחותם האיוב שהוטל במישפחת ספיר — מחלתו של אברהם, אביו של ניר. אברהם, סוחר בי-זסיקירכב, לקה במחלת-יעור קשה ואכ-רזית, אשר מיררה את חייו ואת חיי מיש-פחתו כולה. כאשר נודע לספיר על מחלתו של אברהם, הוא השתמש או לאחשונה בשמו של איוב, כדי לתאר את סיבלו האישי ואת סבל מישפחתו. מאוחר יותר הפך שמו של איוב יותר ויותר בפיו של ספיר, באותם רגעים נדידים שבהם היה שופך את ליבו לפני ידידיו הקרובים.

שנתו של פינחס ספיר נדדה חודשים ושנים. הוא ידע כי הברירה העומדת לפני חתנו, אברהם, היא בין העינוי הנורא של מחלת-היעור, לבין ההסתכנות והייסורים הכרוכים בתרופה היחידה שבכוחה לרפא מחלה זו. בתקופות הקשות של מחלתו של אברהם, מחלה הנמשכת שנים ארוכות, קשה היה להכיר את ספיר. חיוניותו הועמה. פניו היו נפולים, הליכתו המהירה כאילו הואטה והחלק היפה שבספיריים המוכר, הקריאות הרועמות והמביכות ה-התחממות באידיש — כל אלה נעלמו. כל אותה תקופה קיבלו ניר עצמו, ו-הוריו, את הידיעה על מחלתו הממארת של הנער בצורה מבוררת ככל האפשר. הם למדו לחיות בצל המוות.

ניר נלחם במחלתו בדרכושלו, כאדם מבוגר והכס. הוא הסתער על לימודיו בבית-הספר על-שם כצנלסון, במלוא כוח-הרצון וכישרונותיו המעולים. הפך אחד ממרכזי חברת הצעירים שאליה השתייך. חיוניותו הרבה של ניר טעה תיקוות אפילו בלב הרופאים — אולי, אולי יקרה הנס והוא יתגבר על המחלה הנוראה. באותה תקופה נראה היה כאילו מיש-פחת ספיר הביסה את דמות האיוב ש-הדביק לה הגורל. מחלתו של אברהם

המשבר הנורא ביותר בחייו של פנחס

ספיר אירע ברגע בו נודע לו על

המחלה חשוכת-המרפא שפקדה את

ניר טל, נכדו האהוב, זמן קצר לפני

שנפטרה אשתו הראשונה שושנה

בין החיים למוות. ספיר קיצץ בנסיעותיו, בפגישותיו ובכל עיסוקיו, ובילה ליד מי-טתה שעות רבות. רק כאשר השתפר מצ-בה, שיפור שרופאי בית-החולים ראו כי נס רפואי, הוא חזר לפעילותו הרגילה. כאשר שותררה ריבקה, שבועות ספורים לפני מות-רשלו, מבית-החולים, לא היה אדם מאושר ממנו.

אולם המכות התכופות, והמוות שרדף אחריו כצל, גרמו לספיר להרבות ולהרהר על המוות ולדבר עליו. "אני אף פעם לא אמות לאט, ולא אשכב במיטה. זה יגמור אותי במכה אחת." אמר, שבועות ספורים לפני מותו.

אך הגורל עשה עימו חסד. למרות שי-מחלותיהם של ניר וריבקה העיבו על אושרו וגולו משעות-השינה המועטות שלו, נפטרו ספיר לפני שניהם. חצי שנה אח-רי שהלך לעולמו נפטרה גם ריבקה. מייד אחרי מותו של בעלה גברה עליה מחלת-הסרטן שוב. הנס הרפואי לא אירע. שנה אחרי פטירתו של ספיר נפטרו ניר, נכדו האהוב, הוא נקבר בכפר-סבא, לא הרחק מסבכתא שושנה וסבא פינחס.

שככה. קשה היה להאמין כי הנער התוסס, ירי, מסובב עם מחלה ממארת הנוגסת זו ללא-ירחם. באותם ימים פגש ספיר ריבקה אל-נתן, ובין השניים התפתח יומן-אהבה יפה להפליא.

רבקה היתה שונה להחלוטין משושנה פיר, ואף שונה ממה שספיר אהב או יח-רגיל אליו. היא היתה עצמאית ביותר, אשת-ציבור מנוסה, לבושה בקפידה בה להבדיל משושנה, גרסה שאשה צרי-ז להיות תמיד ליד בעלה ולא להמתין י-מאחרי-הקלעים.

כשפגה התדהמה על נישואיהם, וגל הבי-חות שהועתקו מבדיחות טולדיאנו ו-שכול בזמנם שכן, הבינו ידידיו רעי-תים של ספיר שהוא חיסם ומצא אהי-מנה לחיים — כדי שלא להישאר גלמוד. אולם גם המבינים, ובעיקר המשנאים מציאי הבדיחות עמדו משתאים, כעבור דשים אחדים, למול האהבה העזה ש-יה בין רבקה לספיר. השינוי שחל בי-יר היה אדיר. רוחו שבה להיות מרו-י העיניים חייכו שוב, הקלות שבה זל-דברים והכבוד הרב, שלעיתים גבל